

Гобела В. В.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки
ННІ управління, психології та безпеки
Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНОМУ КОНТЕКСТІ

Для того щоб краще зрозуміти сутність безпекового середовища, його роль і значення в сучасній науці про безпеку, важливо провести детальний теоретичний аналіз із визначенням його структури та суті. За сучасними дослідженнями у сфері безпеки, безпекове середовище можна охарактеризувати як сферу, де виникають різноманітні потенційні та реальні загрози [1; 3; 5]. Водночас держава, суспільство, організації та окремі особи володіють необхідними засобами та методами для протистояння цим загрозам. Це поняття охоплює як наявність засобів і можливостей захисту держави й суспільства, так і результат зусиль різних організацій і індивідів, спрямованих на усунення небезпек. Отже, основними елементами безпекового середовища є ті умови та взаємозв'язки, які забезпечують захист інтересів індивіда, організацій, суспільства та держави, підтримуючи їхню життєдіяльність і стійкість перед загрозами.

Грунтуючись на результатах теоретичного і контент-аналізу понятійного апарату сучасної безпекової науки [2; 4], доречно застосувати наступний алгоритм:

- провести структурування середовища життєдіяльності людини за типами;
- визначити ключові підвиди середовища життєдіяльності людини.

Запропонований підхід передбачає не лише класифікацію середовища за видами (такими як природне, соціальне, техногенне), але й за типами. На основі проведеного аналізу наукових досліджень можна дійти висновку, що існуюча система класифікації та структурування безпекового середовища не надає чіткого опису взаємозв'язків між безпечним і безпековим середовищем, а також між небезпечним і безпековим середовищем.

Узагальнюючи результати аналізу, підтримуємо точку зору науковця [2], яка пропонує класифікувати середовище життя людини на три категорії: безпечне, небезпечне та безпекове. Для обґрунтування цього висновку застосовуватимемо метод експертного опитування. Графічне представлення безпекового типу середовища показано на рисунку 1.

Рис. 1. Графічне представлення безпекового середовища

Проте, технологічний прогрес і панівні суспільно-економічні моделі розвитку, такі як консюмеризм та індустріалізація, призвели до безвідповідального і руйнівного управління економічними процесами, наслідки якого стали загрозою для природи та довкілля. Це спричинило дуже руйнівний вплив людської діяльності на природні екосистеми. Отож, довкілля піддається впливу багатьох негативних факторів, що походять із соціального та техногенного середовищ. Виходячи з цього, природне середовище може бути як безпечним, так і небезпечним. Водночас безпековий тип середовища можливий не лише у межах окремих типів (природного, соціального, техногенного), а й стосовно підтипів середовища, таких як:

- ✓ соціально-природне (соціально-екологічне);
- ✓ еколого-економічне;
- ✓ техногенно-екологічне.

В результаті проведеного дослідження можемо констатувати, що найбільш прийнятним для безпекового аналізу, який забезпечить врахування широкого кола чинників впливу, видається підвид еколого-економічного безпекового

середовища. Варто також зазначити, що окреслена класифікація проводиться на макрорівні, тобто, на рівні формування безпекового еколого-економічного середовища держави.

Список використаних джерел:

1. Hnylytska L., Franchuk V., Melnyk S., Nakonechna N., Leskiv H., Hobela V. Security – Oriented Model Of Business Risk Assessment. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 4. Is. 45. Pp. 202–210. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3838/3626>
2. Franchuk, V., Pryhunov, P., Melnyk, S., Hobela, V., & Shuprudko, N. (2023). Security environment: theoretical and methodological principles. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(50), 247–255. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4089>
3. Франчук В. І., Пригунов П. Я., Мельник С. І. Безпекова діяльність: системний підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2017. Вип. 1. С. 154–163.
4. Бочарніков В. П., Свєшніков С. В. Безпекове середовище 2030: монографія. Київ : Майстер Книг, 2019.
5. Рудніченко Є. М. Загроза, ризик, небезпека: сутність та взаємозв'язок із системою економічної безпеки підприємства. *Економіка, менеджмент, підприємництво*. 2013. № 25. С. 188–195.